

Revista Catalana de Musicologia, núm. IX (2016), p. 243-260
ISSN (ed. impresa): 1578-5297 / ISSN (ed. electrònica): 2013-3960
DOI: 10.2436/20.1003.01.49 / <http://revistes.iec.cat/index.php/RCMus>

EL PARE ROBERT DE LA RIBA, FIGURA CABDAL DE LA MÚSICA PER A ORGUE EN LA CATALUNYA DEL SEGLE XX

JOSEP MARIA GREGORI I CIFRÉ

Universitat Autònoma de Barcelona

RESUM

El pare Robert de la Riba (1912-1999), caputxí, es formà amb C. Pellicer, J. Pahissa, A. Galliera, J. Lamote de Grignon i J. Zamacois. La seva empremta musical es féu sentir a bastament en la vida artística de Barcelona durant la segona meitat del segle xx. Per una banda, des del magisteri musical de l'escolania de Nostra Senyora de Pompeia, entre 1946 i 1969, i, per l'altra, des de les consoles dels orgues del Palau de la Música Catalana i del Santuari de Pompeia de Barcelona. El seu desig d'apropar i suscitar l'interès per l'orgue —un instrument força desconegut en aquella època, i en segons en quins cercles, fins i tot, menystingut—, el va menar a presentar transcripcions d'obres cèlebres de W. A. Mozart, L. Van Beethoven, F. Mendelssohn, J. Strauss, F. Chopin, F. Grofé, J. Turina i J. Guridi que, al costat del repertori organístic bachià i del de l'escola romàntica francesa, feia les delícies del públic que assistia als concerts matinals d'orgue dels diumenges al Palau de la Música, entre els anys 1952 i 1956. D'altra banda, des de l'orgue de Pompeia, a partir de 1970 i fins a finals dels anys noranta, va programar cicles anuals de concerts d'orgue, que presentava en forma de cursos, entre els mesos d'octubre i abril, on setmana rere setmana donava a conèixer autors, formes, estils i èpoques. Des de la tribuna de Pompeia interpretà per primera vegada a Barcelona l'*Opera omnia* d'orgue de J. S. Bach, al costat del repertori organístic de F. Mendelssohn, R. Schumann, F. Liszt, J. Brahms i l'escola francesa de C. Franck, E. Gigout, F. A. Guilmant, C. M. Widor, L. Boëllmann, C. Tournemire, M. Dupré i L. Vierne. De fet, el model organístic del pare Robert de la Riba encara va seguir bastant de prop el de l'escola francesa, així com també la italiana de M. E. Bossi, formada per grans organistes, improvisadors i compositors. L'edició de la seva *Música per a orgue* (Tritó, 2001 i 2008) ha posat a l'abast dels organistes el seu repertori compositiu, a la qual cosa hi ha col·laborat, sens dubte, l'edició del CD d'Heinrich Walther (SEdEM, 2006). Tanmateix, seria de gran interès per al coneixement de la riquesa de la música catalana del segle xx poder disposar de l'edició impresa d'una part important de la seva obra que encara roman desatesa, en especial la *Rapsòdia nadalenca* (1947) per a solistes, cor i orquestra; *El pessebre* per a 4 veus i orquestra, i la col·lecció de 24 cançons ca-

talanes per a soprano i piano. Catalunya, un país massa sovint desagraït amb els seus músics, va deixar passar sense pena ni glòria el 2012, centenari del seu naixement, i va desaprofitar, així, una magnífica ocasió per a recuperar l'obra i la figura d'un dels seus grans organistes i compositors del segle xx. Sense la figura del pare Robert de la Riba no es pot explicar ni la recuperació de l'orgue com a instrument concertístic en el marc de la Barcelona de la postguerra, ni la panoràmica de la creació musical catalana en el decurs de la segona meitat del segle xx.

PARAULES CLAU: música per a orgue a Barcelona i Catalunya, concerts d'orgue al Palau de la Música Catalana, concerts d'orgue a Pompeia (Barcelona), audicions sacres de Pompeia, escolania de Pompeia, transcripcions per a orgue, improvisacions per a orgue, repertori organístic de J. S. Bach a Catalunya.

REV. ROBERT DE LA RIBA, A KEY FIGURE IN THE ORGAN MUSIC OF 20TH-CENTURY CATALONIA

ABSTRACT

Rev. Robert de la Riba (1912-1999), of the Capuchin Order, trained under C. Pellicer, J. Pahissa, A. Galliera, J. Lamote de Grignon and J. Zamacois. His musical influence made itself widely felt in Barcelona's artistic life in the last half of the 20th century, on the one hand through his position as the music teacher of the Boys' Choir of Nostra Senyora de Pompeia between 1946 and 1969, and on the other through his performances on the organs of the Palau de la Música Catalana and of Nostra Senyora de Pompeia church in Barcelona. His wish to foster and spread interest in the organ, a little-known and, in some circles, even disparaged instrument in his times, prompted him to present transcriptions of celebrated works of W. A. Mozart, L. v. Beethoven, F. Mendelssohn, J. Strauss, F. Chopin, F. Grofé, J. Turina and J. Guridi which, together with the Bachian organ repertory and that of the French Romantic school, delighted the public who attended his Sunday morning organ concerts at the Palau de la Música between 1952 and 1956. Likewise, from 1970 to the late 1990s, he programmed yearly organ concert series on the organ of Nostra Senyora de Pompeia, which he presented in the form of courses between the months of October and April. There, week after week, he spread the knowledge of composers, musical forms, styles and periods. He performed for the first time on the tribune of Nostra Senyora de Pompeia in Barcelona the organ *Opera omnia* of J. S. Bach, together with the organ repertory of F. Mendelssohn, R. Schumann, F. Liszt, J. Brahms, and the French school (C. Franck, E. Gigout, F. A. Guilmant, C. M. Widor, L. Boëllmann, C. Tournemire, M. Dupré and L. Vierne). Indeed, Rev. Robert de la Riba's organ music model was somewhat similar to those of the French school and of the Italian school of M. E. Bossi, formed by great organists, improvisers and composers. The publication of his *Música per a orgue* (Music for organ) (pub. Tritó, 2001 and 2008) has made his compositional repertory available to organists, and the release of Heinrich Walther's CD (SEdeM, 2006) doubtless played a role in bringing this about. Nevertheless, it would be of great interest for the knowledge of the richness of the 20th-century Catalan music for there to be a printed edition of a large part of Rev. Robert de la Riba's work which still remains unpublished, especially including his *Rapsòdia nadalenca* (Christmas rhapsody, 1947) for

soloists, choir and orchestra; *El pessebre* (The crib) for 4 voices and orchestra; and the collection of 24 *cançons catalanes per a soprano i piano* (24 Catalan songs for soprano and piano). Catalonia, a country that all too often shows itself ungrateful to its musicians, let the centenary of his birth go unnoticed in 2012, missing in this way a magnificent opportunity to recall the work and figure of one of its great organists and composers of the 20th century. Without the figure of Rev. Robert de la Riba, one cannot comprehend either the recovery of the organ as a concert instrument in the framework of the post-war Barcelona, or the panorama of Catalan musical creation in the course of the last half of the 20th century.

KEYWORDS: Organ music in Barcelona and Catalonia, organ concerts at the Palau de la Música Catalana, organ concerts at Nostra Senyora de Pompeia in Barcelona, sacred music concerts at Nostra Senyora de Pompeia, Boys' Choir of Nostra Senyora de Pompeia church, organ transcriptions, organ improvisations, J. S. Bach organ repertory in Catalonia.

El pare Robert de la Riba (1912-1999), caputxí, rebé la seva primera formació musical amb els mestres Antoni Català, a l'escolania de Pompeia, i Carles Pellicer (piano) i Jaume Pahissa (harmonia) a l'Escola Municipal de Música de Barcelona.¹ Al cap d'un any de l'esclat de la Guerra Civil, marxà a Itàlia, on completà els estudis d'orgue al Conservatori de Milà amb Alceo Galliera. Retornà a Catalunya el 1940 i es perfeccionà en la composició amb Joan Lamote de Grignon i Joaquim Zamacois.²

La seva empremta musical es féu sentir a bastament en la vida artística de Barcelona durant la segona meitat del segle xx. Per una banda, des del magisteri musical de l'escolania de Nostra Senyora de Pompeia, entre 1946 i 1969, i, per l'altra, des de les consoles dels orgues del Palau de la Música Catalana (1952-1956) i de l'orgue del convent dels frares caputxins de Pompeia (1970-1998), que Pau Xuclà havia construït a principis del segle xx.

La seva assumpció del magisteri de l'escolania de Pompeia i la labor musical que hi exercí seguí ben de prop la tradició pedagògica dels antics mestres de capella i organistes. Abans de la seva arribada a Pompeia l'havien precedit Lluís Millet, Vicenç Maria de Gibert, Josep Cumellas i Ribó, i el mestre de capella i organista Antoni Català i Vidal, que en regentà el magisteri entre 1911 i 1943. El pare Robert relatava el seu pas per Pompeia amb aquestes paraules: «El mestre Català fou, es pot dir, el principal factor de la nostra Escolania fins al 1943, data en què deixà

1. Les seves primeres ressenyes biogràfiques aparegueren en el *Diccionario enciclopédico de la música*, vol. III, Barcelona, Central Catalana de Publicaciones, 1947-1952; H. ANGLES i J. PENA, *Diccionario de la música Labor*, Barcelona, Labor, 1954; J. RICART MATAS, *Diccionario biográfico de la música*, Barcelona, Iberia, 1956, 1966; *Enciclopedia Salvat de la música*, vol. IV, Barcelona, Salvat, 1967. Les darreres ressenyes aparegudes es troben en el *Diccionario de la música española e hispano-americana*, vol. 9, Madrid, Sociedad General de Autores y Editores, 2001, i en el *Diccionari de la història de la música catalana, valenciana i balear*, vol. x, Barcelona, Edicions 62, 2003.

2. Josep Maria GREGORI, «El pare Robert de la Riba (1912-1999), deixeble de Joan Lamote de Grignon», *Recerca Musicològica*, núm. XIV-XV (2004-2005), p. 203-208.

a les bones el càrrec [...] la tenacitat en l'ensenyament i la vitalitat eren característiques en ell [...] quan va deixar el càrrec el prengué el mestre F. Riba Martí [...] durà un any i mig, aproximadament, i vaig començar jo.»³

Durant aquella època, l'escolania de Pompeia gaudia d'un reconegut prestigi dins de la vida musical de Barcelona. El pare Robert, en parlar dels infants que s'hi havien format, afirmava: «[...] molts d'aquells nois ara canten en capelles de Barcelona i a la nostra, i puc ben dir que la manera d'aprendre les obres, com tenen els que han estat a la nostra Escolania, quasi no la té ningú.»⁴

Entre 1946 i 1969 el pare Robert assumí plenament la direcció de l'escolania amb el magisteri de la capella i l'organistia del santuari barceloní:

De seguida vaig començar els Concerts a l'Església, amb la continuació de les *Audicions Sacres* anteriors. Aquests concerts anaren creixent en categoria fins al 1950 (centenari de J. S. Bach), en què —i no volem fer comentaris— ens prohibiren la seva continuació les autoritats competents. De nou l'any 1957 reinstaurarem les *Audicions Sacres*, gràcies a les recomenacions del Papa Pius XII, de santa memòria. Des de llavors han pres consistència de cosa bona, i ve un públic selecte, el qual no està per mundanitats ni per aplaudir els intèrprets, sinó per a escoltar, emocionar-se i enfervorir-se. Es donen audicions corals, d'orquestra, d'orgue i de conjunt dels tres elements [...] El repertori va des de les Misses fins a les obres de Concert, les quals s'han d'anar aprenent periòdicament, perquè els nois es renoven. Entre les Mises, almenys correntment, n'hi ha unes set o vuit que són de repertori i altres que, un any si u any no, es canten. De motets a una veu, a dues, alguns a tres i a veus mixtes, n'hi ha molts i per tot l'any. Cada any fem almenys una Cantata de Bach i, moltes vegades, dues; i tothom sap el que costen.

Quant a l'orgue, no em toca pas de dir res a mi; però ja sabeu que l'orgue de Pompeia és el més escoltat, i bé, pel públic, car compta amb bon organista [...].⁵

En qualitat d'organista i director, el pare Robert va organitzar i protagonitzar una bona part de les *Audicions sacres* de Pompeia que va dur a terme entre 1946 i 1950 i 1957 i 1969. La programació d'aquells concerts comptava amb la presència de destacats solistes barcelonins —J. Massià i S. Cervera, violins; D. Segú, oboè; F. Reixach, flauta—, molts d'ells membres de l'Orquestra Ciutat de Barcelona, i la participació de diverses formacions corals.⁶ D'entre les obres més destacades que es van interpretar, el mateix pare Robert esmentava:

3. Robert de la RIBA, «L'activitat musical en el Santuari de Pompeia», a *Noces d'Or del Col·legi-Escolania de la Mare de Déu de Pompeia 1912-1962*, p. 20.

4. Robert de la RIBA, «L'activitat musical en el Santuari de Pompeia», p. 20.

5. Robert de la RIBA, «L'activitat musical en el Santuari de Pompeia», p. 21.

6. Capella Clàssica Polifònica, Coral Sant Jordi, Cor Madrigal, Coral Núria, Les Petits Chanteurs de Saint Laurent de París, Orfeó Manresà. Vegeu Roberto de la RIBA, «Efemérides Musical en Barcelona», *Tesoro Sacro Musical*, núm. 2 (1962), p. 43-44.

[...] la meitat de l'Oratori de Nadal de J. S. Bach, sota la batuta del mestre A. Català. Les Cantates 4, 6, 53, 65, 78, 106 y 140, sota la batuta del P. Robert. Les Set Paraulles de Haydn amb E. Ribó; l'Oratorio de Santa Cecília de Haendel amb Agustí Coll; la Missa Brevis de Mozart amb M. Cabero i la Rapsòdia Nadalenca del P. Robert.⁷

Al costat d'aquestes obres cal fer esment, també, de la interpretació dels *Concerts de Brandemburg*, una suite, les sonates per a violí i els concerts per a violí i orquestra de J. S. Bach, amb

[...] obres de Corelli, Vivaldi i Haendel (orgue i orquestra); Haydn (orgue i orquestra); Respighi i obres d'autors contemporanis [...] obres polifòniques, com la Missa del Papa Marcelo de Palestrina, obres de Victoria, Lassus i polifonistes dels segles d'or, i motets moderns i cançons populars.⁸

Entre 1942 i 1962 es van interpretar un centenar de concerts, d'entre els quals els recitals d'orgue ocupaven un protagonisme destacat. A la tribuna de Pompeia, a part de l'habitual presència del pare Robert, també hi van pujar durant aquells anys els organistes J. Suñé Sintes, J. B. Lambert, M. Echeveste, P. Piedelievre, Sooneschmidt, W. Schwann, M. Torrent, R. Tapiola i A. Marchal.⁹

Malgrat l'aparició d'una crítica molt desafortunada en relació amb el darrer concert del cicle de 1963,¹⁰ les *Audicions sacres* de Pompeia i, d'altra banda, els concerts dominicals d'orgue al Palau de la Música Catalana, van ajudar a convertir el pare Robert de la Riba en una de les principals figures musicals de la Barcelona de la postguerra.

ELS CONCERTS D'ORGUE AL PALAU DE LA MÚSICA, 1952-1956

El pare Robert va estrenar al Palau de la Música la seva *Rapsòdia nadenca*, en la versió per a orquestra, sota la seva batuta, després de dirigir, en el mateix concert, la pianista Rosa Sabater en la interpretació del *Concert per a piano i or-*

7. Roberto de la RIBA, «Efemérides Musical en Barcelona», p. 43-44.

8. Roberto de la RIBA, «Efemérides Musical en Barcelona», p. 43-44.

9. Roberto de la RIBA, «Efemérides Musical en Barcelona», p. 43-44.

10. *Serra d'Or*, 2a èp., any v, núm. 8-9 (agost-setembre 1963), p. 64-65. Es tracta d'una crítica de Sebastià Benet, redactada sense esmentar en cap moment el pare Robert, que palesa, però, una clara animadversió vers la seva figura i la seva concepció de la música. La lectura de les diferents crítiques que va signar per a aquesta revista, dins de la secció «Actualitat musical de Barcelona», sobre els diferents concerts d'orgue que s'hi realitzaven, entre els anys 1963 i 1972, permet copsar la persistència de voler ignorar l'organista més popular de Barcelona de mitjan segle xx. Valgui d'il·lustració, pel que fa al cas, el subtil cinisme de la frase amb la qual conclou la ressenya que escriví amb motiu dels concerts d'orgue de la parròquia de Sant Pacià de 1972: «[...] hom va donant concerts, confiats fins ara a Jordi Alcaraz, Maria-Teresa Martínez i Joan Casals; això demostra que a Barcelona ja comença a haver-hi organistes», cf. *Serra d'Or*, 2a èp., any xiv, núm. 153 (juny 1972), p. 68.

questra de R. Schumann. Ell mateix recordava que «una de les [obres] que em donà més glòria fou l'audició al Palau de la Música de la meua *Rapsòdia nadalenca* per a gran orquestra, que va ser un gran èxit.»¹¹ La mateixa *Rapsòdia nadalenca per a solistes, cor i orquestra*, és a dir, en la seva versió simfonicocoral, va ser novament interpretada sota la seva direcció, amb l'Orquestra Simfònica de Barcelona i l'Orfeó Manresà, l'1 de gener de 1962 a Manresa,¹² i el 7 de gener a Pompeia dins del marc de les «Audicions sacres».¹³

L'any anterior, el 1961, Francesc Miracle li havia fet una entrevista, sota el títol «El pare Robert de la Riba, en defensa de l'orgue», en la qual, en fer èmfasi en la seva perseverança concertística orientada cap a la revaloració de l'orgue, el pare Robert li expressà: «En aquest sentit he treballat molt. Ho he fet per donar a conèixer l'orgue, per popularitzar-lo. He donat un gran nombre de recitals al Palau.»¹⁴

El seu desig d'apropar i suscitar l'interès per l'orgue —un instrument que en aquella època, i òbviament en el nostre país, encara era més desconegut que ara, i en segons quins cercles era, fins i tot, menystingut— el va menar a preparar versions —transcripcions— per a orgue d'obres que, originalment, havien estat concebudes per a altres formacions instrumentals, moltes de les quals eren, d'altra banda, a bastament conegudes pel públic que acostumava a assistir als concerts del Palau de la Música.

D'aquesta manera, sota la idea rectora del seu esperit pedagògic, amb la generositat del seu talent compositiu i amb la capacitat virtuosística de què feia gala, al costat del repertori organístic bachià i del de l'escola romàntica francesa, el pare Robert va fer sentir al Palau, en aquells concerts matinals del diumenge, les seves pròpies transcripcions per a orgue d'obres simfòniques com la *Petita serenata nocturna* (completa) de W. A. Mozart, la *Cinquena simfonia* (completa) de L. Van Beethoven, la *Simfonia italiana* (els 3 primers moviments) de F. Mendelssohn, *El vals de l'emperador* de J. Strauss i la *Suite del Gran Canyó* (completa) de F. Grofé, al costat de transcripcions d'obres per a altres instruments, com el *Pre-ludi i fuga en do M* de J. S. Bach, l'*Estudi en fa m* de F. Chopin, la sardana *Juny* de J. Garreta i *Urània* de J. Turina.

A part d'aquelles transcripcions, pensades per als concerts d'orgue del Palau, el pare Robert va publicar una edició per a un sol orgue dels sis concerts per a dos orgues del pare Antoni Soler;¹⁵ també va adaptar per a l'orgue la *Sonata en si m* del pare Soler, una obra que li agradava d'interpretar sovint pel seu caràcter alegre i jugarer. Les seves transcripcions es conserven, amb el llegat de la seva obra com-

11. Arxiu Provincial dels Caputxins, Fons Robert de la Riba, document autobiogràfic, p. 6.

12. *Serra d'Or*, 2a èp., any IV, núm. 2 (febrer 1962), p. 49.

13. Roberto de la RIBA, «Efemérides Musical en Barcelona», p. 43-44.

14. *Serra d'Or*, 2a èp., any III, núm. 9 (setembre 1961), p. 35-36.

15. P. Antonio Soler. *Conciertos I, II, III, IV, V, VI para Organo*, Madrid, Unión Musical Española, 1971. El pare Robert no va poder revisar aquella edició abans que veiés la llum, i en conservava una amb totes les correccions, que va actualitzar vers el 1990.

positiva, en el Fons Robert de la Riba de l'Arxiu Provincial dels Caputxins de Sarrià; qui sap si algun dia podran també veure la llum.

El primer concert a l'orgue del Palau de la Música l'oferí la tarda del dimecres 28 de maig de 1952 dins el marc del XXXV Congreso Eucarístico Internacional, amb obres de «Vivaldi-Bach, Bach, P. Roberto, Liszt y Widor»,¹⁶ i el darrer, el 29 de gener de 1956.

Ramon Bielsa, testimoni vivencial d'aquells concerts, ho recordava amb aquestes paraules:

Una juventut entusiasta d'aquests concerts matinals i seguidors del pare Robert anaven alternant els seus recitals populars amb els de l'orquestra municipal, dirigida per Eduard Toldrà... ¿Qui no recorda les seves interpretacions, a la perfecció, de la popularíssima *Tocatta i fuga en Re menor* de J. S. Bach, que semblava, talment, com si Bach l'escrivís per al pare Robert?

Els programes eren tots ben cuidats; al Palau estrenà moltes de les seves transcripcions, entre d'altres la famosa *Suite del Gran Cañon* de F. Grofe, amb gran èxit. Els joves entusiasmats alçaren un «batibull» que enfonsava el Palau. En volien més! En sentir el fragment *El Sendero*...

El gran empresari del Liceu... Sr. Pàmies, en veure l'èxit el felicitava dient: «Magnífico! padre Roberto, hay que repetir, hay que repetir... venga a cenar esta noche a casa y hablaremos...»

El pare Lleó Vandellós, superior provincial dels caputxins, també hi va assistir al concert, tot sorprès i admirat va comentar: «El pare Robert no cal que es dediqui a cap més apostolat que a l'orgue, amb el jovent que arrossega!...»

[...] El segon Concert de la *Suite del Gran Cañon*, en audició íntegra i per primera vegada a Espanya, el donà el dissabte 6 de juny de 1953 al vespre, amb un Palau a rebentar de ple. Aquesta vegada del públic encuriós dominava la gent gran. El pare Robert es deixà la cartera de les partitures i com ja era l'hora decidí fer tot el concert de memòria... Començà per tres Corals de Bach, tan ben interpretats que l'emoció ens sotraguejava l'ànima. Tot seguit la seva deliciosa *Cançó de bressol [de la Mare de Déu]* (a petició) sempre molt aplaudida, i seguidament la esperadíssima *Suite del Gran Cañon*. Els forts aplaudiments aconseguiren fer-lo sortir a l'hemicicle fins a cinc vegades per agrair, somrient, al públic la gran admiració que li demostrava. El pare Robert corresponia llavors, fora de programa, amb un parell de peces de torna...¹⁷

Val a dir que l'opció d'oferir concerts d'orgue sol en una sala com el Palau de la Música no deixava de ser una opció certament arriscada en aquella època. El pare Robert n'era plenament conscient: «Jo vaig ser qui va començar a fer concerts d'orgue, era un instrument lleig, no ben considerat [...], i vaig tenir suficients *agalles* per fer-ho al Palau.»¹⁸

16. *La Vanguardia Española* (28 maig 1952).

17. Ramon BIELSA, «Records meus del pare Robert», *Catalunya Franciscana*, any XXXVI, núm. 177 (maig-juny 1999), p. 111-114.

18. Conversa amb el pare Robert, enregistrada al convent de Sarrià durant la tarda del 7 de gener de 1999.

No cal dir com, per una banda, la seva «gosadia» d'oferir transcripcions d'obres simfòniques per a orgue, i, per una altra, la llibertat i el dinamisme de les seves lectures interpretatives, així com la generosa concepció tímbrica que tenia de l'orgue, van començar a provocar la reacció conservadora d'alguns sectors de la crítica barcelonina, i també el buit d'aquells que en aquella època ja es començaven a presentar com els defensors de l'ortodòxia organística.

Probablement, una bona part de les crítiques i les pressions per a posar punt i final als concerts del Palau devien provenir de l'àmbit d'influència de l'organista Paul Franck, el qual, en veure l'èxit dels concerts del Palau, també hi va voler participar. El pare Robert ho recordava així:

Sans organitzava els concerts dels diumenges al matí [...] quan va venir en Paul Franck també va voler tocar-hi però en Sans li va dir que la temporada ja estava coberta, que el pare Robert era un organista molt apreciat pel públic, omplia el Palau a ves-sar, tocava obres que agradaven molt al públic i era molt conegut a Barcelona [...].¹⁹

A uns i altres els costava de pair, d'una banda, l'èxit i la creixent popularitat d'aquell frare organista virtuós, que desbordava d'energia, i que aconseguia de fer arribar l'orgue a tots els públics, en especial, als més joves, i, d'una altra, tal com succeí pocs anys després, el fet que no tingués cap perjudici a l'hora d'interpretar el repertori organístic tradicional amb els nous instruments electrònics de tecla dels anys cinquanta, i fins i tot que en defensés el seu ús i la seva presència en el temple davant la carestia dels orgues de tubs.

El seu parer en la polèmica que sorgí en aquella època arran de la irrupció dels nous instruments, que hom anomenava també *electrofònics*, el va palesar ben clarament el 1961, en el decurs de l'entrevista que li féu Francesc Miracle:

[...] Jo crec —deia el pare Robert— que els orgues electrònics [...] només representen una solució d'emergència per a esglésies petites, ja que tots els sons surten d'un o dos altaveus. L'orgue normal dóna, en canvi, un so estereofònic i una amplitud de vibracions que no pot donar mai l'orgue electroestàtic. Per això, com a subaltern, em sembla bé, però al costat d'un orgue de tubs, ni parlar-ne.²⁰

No cal dir que aquells que alimentaven els posicionaments crítics envers el tarannà organístic del pare Robert van trobar en aquest tema un nou motiu per a seguir mantenint un sospitos silenci sobre la seva immensa labor organística.²¹

19. Conversa amb el pare Robert, enregistrada al convent de Sarrià durant la tarda del 7 de gener de 1999.

20. *Serra d'Or*, 2a èp., any III, núm. 9 (setembre 1961), p. 35-36.

21. Vegeu-ne una petita mostra a través dels dos articles que va publicar *La Vanguardia* els dies 30 de març i 18 d'abril de 1973; el primer, signat per Carmel Biarnes, titulat «Órgano de tubos y órganos electrónicos», amb el subtítol «Esclarecida encuesta sobre estos dos instrumentos», i la rèplica que era el segon, signat per Manuel-Antonio Altied, en l'article «Órganos electrónicos y órganos de tubos».

ELS CONCERTS D'ORGUE A POMPEIA, 1970-1998

L'orgue de Pompeia va ser construït per l'orguener Pau Xuclà i fou inaugurat el 1910 per Vicenç Maria de Gibert, organista de Pompeia entre 1909 i 1913.²² Arran de la Guerra Civil, l'instrument fou desmuntat i traslladat al Museu del Seminari.²³ El pare Robert explica amb aquestes paraules el procés de la seva reinstauració:

El 1942, l'Orgueneria Alberdi va enllestir l'instrument nostre que havia estat molt mal tractat pels refugiats en el dipòsit on es guardava. Fou molt atropellat en els tubs. Els orgueners el muntaren com abans, però el deixaren molt cridaner i el mecanisme feia molt de soroll. El vaig inaugurar el maig de 1942. A mi no m'agradava gens i quan el 1946 vaig venir definitivament a fer-me càrrec de la capella, vaig demanar a l'orguener Xuclà, amb el qual érem molt amics, i que per fi va cedir a tornar-lo com era abans de la Guerra.

Menys els sorolls, els timbres i els sons de l'orgue tornaren a ésser com antigament. En Xuclà era molt vell i va morir. Els seus ajudants continuaren venint i l'Alberdi no hi intervingué ja més.

El sistema era de tipus francès: repetien els jocs, amb més o menys intensitat. Em vaig passar hores i hores meditant com podia canviar el sistema. A poc a poc vaig anar introduint-hi, fent canvis, de molts jocs i l'orgue prengué una gran riquesa sonora i més moderna. L'única cosa que no vaig poder fer fou treure els sorolls. Però malgrat que encara no havia arribat [a] la perfecció, l'orgue sonava molt bé, i al meu gust.²⁴

I, sobre aquest mateix procés, el 1961 declarava:

M'he passat més de dos anys meditant les possibilitats del meu [orgue], el de Pompeia, i a la darrerria de l'estiu de 1959 van començar els treballs de transformació. Bo i traient-ne alguns registres, n'hi he augmentats quinze. Ara consta de 42 jocs, li he renovat els timbres i he procurats de deixar-lo ben neo-clàssic. Em penso que, un cop llest, serà un instrument molt interessant.²⁵

El 1983 hi va intervenir «gràcies a alguna influència, l'orguener Blancafort, [el qual] el va anar arreglant; va canviar el sistema i li va semblar que era menys complicat el sistema elèctric (li va semblar que fer-lo mecànic era massa complicat), hi va posar algun joc més i al cap de 3 anys es pogué tornar a fer-lo sonar».²⁶

22. *Diccionario enciclopédico de la música*, Barcelona, Central Catalana de Publicacions, 1947-1952.

23. Vegeu l'article de SEMPRONIO, «Para órganos», *Tele/eXpres* (29 novembre 1974).

24. Document autobiogràfic, p. 6.

25. *Serra d'Or*, 2a èp., any III, núm. 9 (setembre 1961), p. 35-36.

26. Document autobiogràfic, p. 7. Pel que fa a les intervencions dels orgueners en l'instrument de Pompeia, vegeu Germán LÁZARO, *Orgues, orgueners i organistes de Gràcia*, Barcelona, Grgal, 2012, p. 19-30.

Quan van cessar les activitats de l'escolania i de la capella de música del santuari, el pare Robert va concentrar una part molt important de la seva vida concertística en el seu orgue neumàtic de Pompeia. A partir de 1970, i fins a finals dels anys vuitanta, va programar cicles anuals de concerts d'orgue, en forma de cursos, que començaven a l'octubre i acabaven a l'abril. A propòsit del cicle de concerts del curs 1972-1973, dedicat a la història de l'orgue, Maria Teresa Giménez escriví: «[...] convindria que l'esforç que fa aquest home fos més conegut, i a les seves audicions de la Història de l'Orgue hi anés encara més gent de la que hi va. L'interès dels programes i la qualitat de l'interpret bé ho mereixen.»²⁷

Setmana rere setmana, el pare Robert vivia la interpretació d'aquells recitals monogràfics amb l'esperit religiós d'un apostolat musical: els centenars de concerts d'orgue que va realitzar des d'aquest instrument de Pompeia esdevien per a ell una veritable «ofrena musical», on anava «donant» —tal com ell deia— a conèixer als amants de l'orgue, els autors, les formes, els estils i les èpoques amb una sàvia pedagogia que programava i preparava any rere any amb una gran cura. Vivia amb tanta passió cada concert, que en acabar podia estar parlant una bona estona, amb la sorpresa d'un infant meravellat, de la bellesa de les obres dels grans compositors que ell mateix acabava d'interpretar, d'entre els quals Johann Sebastian Bach —de qui va interpretar l'obra completa d'orgue en quatre anys alternatius— i César Franck, hi ocupaven un espai primordial. Heus ací algunes de les seves programacions durant els anys de la nostra formació musical amb ell:

- Curs 1973-1974:
  - Cinc tocatés i fugues de Bach
  - Cinc concerts de Vivaldi-Bach
  - Música catalana (Suñé Sintes, Marraco, Lambert, Muset, pare Robert)
  - Sonates del pare Casanoves
  - Franck
  - Transcripcions
  - Sis concerts del pare Soler (transcrits per a un sol orgue pel pare Robert)
  - Mendelssohn
  - Brahms
  - Liszt
  - Compositors de l'escola francesa del segle XIX
- Curs 1974-1975, «Formes musicals en l'orgue»:
  - I El preludi i la fuga (tots els preludis i les fugues de Bach), en cinc concerts
  - II El concert (Meck, Albinoni, Corelli, Vivaldi, Bach, Händel, Rinck, Haydn, Soler), en tres concerts

27. Maria Teresa GIMÉNEZ, «P. Robert de la Riba», *Guia Musical*, núm. 5 (1972-1973), p. 6.

- III La sonata (Galuppi, Telemann, Bach, Mendelssohn, Rheinberger, Guilmant, Rogers, Franck, Widor, Andriessen, Hindemith, pare Robert)
- Curs 1975-1976, «Concerts monogràfics dedicats als compositors d'orgue»:
  - Pachelbel, Zipoli, Clérembault
  - Bach (5 concerts)
  - Mendelssohn (2 concerts)
  - Schumann (2 concerts)
  - Brahms, Liszt (2 concerts)
  - Franck (4 concerts)
  - Hindemith, pare Donostia (2 concerts)
- Curs 1976-1977: *Opera omnia* per a orgue de Bach, del 19 d'octubre de 1976 al 29 de març de 1977
- Curs 1982-1983: *Opera omnia* per a orgue de Bach, en tretze recitals

Sovint, i quan la temàtica ho permetia, coronava els seus recitals amb una improvisació. Fins i tot, havia arribat a fer concerts sencers de manera improvisada. La premsa barcelonina recollia la crònica del concert que improvisà la tarda del diumenge 1 de maig de 1960 a Pompeia:

A la «improvisación» dedicó el padre Roberto de la Riba su concierto del domingo, por la tarde, en el Santuario de Nuestra Señora de Pompeya. El padre Roberto de la Riba, que conoce a fondo la literatura organística, distribuyó en orden cronológicamente progresivo sus improvisaciones, partiendo de una «Antífona» del siglo XIII, para llegar grado a grado hasta los dodecafónicos contemporáneos. Entre ambos extremos, el estupendo organista discurrió por otras formas y estilos, mostrándose en cada caso ejecutante preciso y límpido; de altísima clase, en suma. El recital del padre Roberto de la Riba constituyó una valiosa lección musical y dejó viva impresión en los numerosos oyentes congregados en el templo.²⁸

En el programa del darrer concert del cicle de concerts del curs 1972-1973, sota el títol «Improvisacions», hi va desenvolupar vuit obres improvisades amb els títols següents: *A manera de presentació*, *Preludi*, *Fugat*, *Coral*, *Melodia*, *Final*, *Peça progressiva* i *Poema organístic*. En els comentaris sobre la «improvisació» que tancava el programa del cinquè recital del curs 1978-1979, escriví:

Les meves *Improvisacions* les crec obligatòries, car un organista, que per tradició és compositor, ha de saber fer-ho. No demano cap tema, com es fa a vegades, però si ho creieu convenient i algú me'n dona algun serà molt agraït.

En un altre concert, el dotzè recital d'aquell mateix cicle, que finalitzava també amb una «improvisació», hi va apuntar: «la Improvisació serà, com altres vegades, segons la inspiració del moment.» Amb motiu de la «improvisació» que tancava el darrer concert del curs 1977-1978, escriví:

28. *La Vanguardia* (3 maig 1960), p. 31.

Església de Ntra. Dona de Pompeia
 Diagonal, 450 - Telèfon 217 58 50 - BARCELONA

RECITALS D'ORGUE

Organista titular: P. ROBERT DE LA RIBA

Curs 1976 - 1977

TOTA L'OBRA

de

J. S. BACH

Primera tanda:

des del 19 d'octubre al 21 de desembre

Segona tanda:

des del 11 de gener al 29 de març

TOTS ELS DIMARTS A LES 20'30

FIGURA 1. Cartell amb la programació dels concerts per al curs 1976-1977, dedicat a l'*Opera omnia per a orgue* de Johann Sebastian Bach.

Referent a la Improvisació, que serà això, creació en el degut moment, ens porta a pensar en la tradició que tots els bons organistes posseïen de saber composició i tocar bé l'orgue; era una escola. Ara s'ha difós una mica, car molts organistes sols són intèrprets i no poden improvisar.

Dins del seu repertori compositiu per a orgue es conserva l'obra titulada *Improvisació*, que va dedicar, en l'edició de 1953,²⁹ a Alceo Galliera, el seu mestre d'orgue al Conservatori de Milà, i que probablement escriví abans de tornar a Catalunya, el 1940.

L'activitat concertística del pare Robert el menà a actuar arreu de l'Estat espanyol i de l'estranger —França, Itàlia, Anglaterra, Alemanya, Mèxic, Nicaragua i Costa Rica—, i molt sovint era sol·licitat per a interpretar concerts amb motiu de la inauguració de nous instruments obrats a Catalunya i a Espanya. Entre els anys 1968 i 1973, també va ser convidat a participar com a membre del jurat en el Concurs Internacional de Cant Coral de Gorizia (Itàlia).³⁰

L'any 1996 fou guardonat amb la Medalla d'Honor de la Vila de Gràcia i, el 1998, un grup d'amics seus fundaren l'Associació Fotogràfica de Gràcia Robert de la Riba, entitat que cataloga i divulga la seva obra fotogràfica i organitza cursos i tallers de fotografia.

L'INTÈRPRET I L'ARTISTA

El model organístic del pare Robert de la Riba encara va seguir bastant de prop el de l'escola francesa d'E. Gigout, F. A. Guilmant, C. M. Widor, L. Boëllmann, C. Tournemire, M. Dupré i L. Vierne, així com també el de la italiana de M. E. Bossi, tots ells grans intèrprets, improvisadors i compositors.

Talment com ells, el pare Robert de la Riba ha estat un intèrpret excepcionalment virtuós, dotat per a la lliure improvisació en tots els estils, capaç d'improvisar en concert una obra en forma de tocata, fantasia, fuga o variacions, tal com ja hem dit, i tal com molts dels qui assistíem als seus concerts en som testimonis. Les seves obres per a orgue estan impregnades d'aquest virtuosisme d'alt nivell i esdevenen un dels pocs referents de la música per a orgue que ha mantingut a Catalunya un vincle viu amb el model organístic francès, hereu de la tradició romàntica de César Franck.

D'altra banda, la força expressiva, la vitalitat i la tendresa que emanen de la seva música són indestruïbles de la imaginació tímbrica i de la concepció sonora que tenia de l'orgue; per això, la registració esdevé un valor inseparable de la seva obra i una expressió més de la seva llibertat artística i creadora.

29. Cf. *Tesoro Sacro Musical*, any XXXVI (agost-setembre 1953), p. 20-22.

30. Vegeu com ho relatava en l'entrevista que li féu Maria Teresa Giménez per a la *Guia Musical*, núm. 5 (1972-1973), p. 6, que editava a Barcelona Fórum Musical, i on apareixen, setmana rere setmana, els anuncis dels seus concerts d'orgue de Pompeia.

La seva concepció sonora de l'orgue esdevenia una expressió més del seu sentir artístic, lliure, ampli i generós, i de la naturalesa del seu tarannà virtuós, joial i alegre. La riquesa tímbrica de les seves registracions no eren sinó un reflex del dinamisme, la riquesa i la finor de la seva sensibilitat organística, la qual l'induí a explorar l'òptima registració per a cada obra en el context tímbric i específic de cada instrument, pensant sempre en clau compositiva, és a dir, atenent al servei de l'expressió, a la presència i a l'alternança dels temes, sense deixar-se influir pels corrents de la neutralitat tímbrica que proposaven les relectures de la música antiga que arribaven dels països germànics a partir de la segona meitat del segle xx. D'altra banda, el seu desig d'assolir la màxima bellesa tímbrica en les seves interpretacions el menaven, gairebé sempre, a perfeccionar les registracions a mesura que s'immergia en la interpretació mateixa de les obres.

El 1961, en parlar de la seva música, ell mateix deia: «En composició, jo no sóc excessivament modern. Sóc partidari del modernisme, però sense exageració. Per altra banda, la meua obra és eminentment religiosa, i el tema és massa seriós per a fer-hi experiments.»³¹ Pocs anys després, el 1969, quan Manuel Valls redactava la seva *Història de la música catalana*, afirmava: «el P. Robert de la Riba, excel·lent organista, és autor d'importants pàgines destinades a l'esmentat instrument».³²

El pare Robert de la Riba pertanyia a la mateixa generació que Xavier Montsalvatge (1912-2002). De fet, havien compartit els estudis d'harmonia amb Jaume Pahissa, però en la música del pare Robert es percep clarament la influència del postimpressionisme de la música francesa —pel pes del repertori organístic de l'escola francesa—, juntament amb la presència d'un nacionalisme que es fa palès en les arrels líriques que impregnen el seu discurs compositiu; un discurs, d'altra banda, que es fonamenta en la solidesa de la tradició clàssica dels grans compositors i en participa, i que ell revitalitza des del testimoni de la seva modernitat.

El seu art compositiu transpira la pregonesa de la seva silenciosa vivència espiritual i de la infrangible fidelitat del seu sentir. És un art sincer que participa d'una elevada inspiració; d'aquella, n'estem convençuts, de la qual parlava el bisbe Torras i Bages quan expressava: «la Sapientíssima Providència del Senyor ha volgut pel ministeri dels artistes, manifestar als homes un raig de la seva bellesa infinita».³³ La seva obra artística esdevé per a molts de nosaltres un testimoni inequívoc d'aquesta bellesa que «com la veritat, posa l'alegria en el cor dels homes».³⁴

A través de la seva sensibilitat artística i creadora, el pare Robert ens ha deixat la penyora del seu amor a Déu, a l'home i a la natura. La bellesa de les seves composicions musicals no és sinó un cant a la natura i al Creador; un cant savi i profund, però juganer i innocent, alhora; un testimoni incontenible d'aquesta joia

31. Serra d'Or, 2a èp., any III, núm. 9 (setembre 1961), p. 35-36.

32. Manuel VALLS I GORINA, *Història de la música catalana*, Barcelona, Tàber, 1969, p. 207.

33. Josep DACHS, *Vuitcents pensaments del Bisbe Torras i Bages*, Barcelona, Foment de Pietat, (s. a.), p. 128-129.

34. *Carta del Sant Pare Joan Pau II als artistes*, Barcelona, Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, 1999, p. 20.

FIGURA 2. El P. Robert al seu orgue de Pompeia.

inefable que un pensador cristià del segle XX va saber expressar tan bé amb aquestes paraules: «la joia de Déu està en la unió dels Savis i en la pregària dels sants, com està també en la inspiració dels artistes, en els jocs dels infants i en els cants de tota la natura.»³⁵

La seva concepció de l'art es troba inextricablement unida a la seva espiritualitat franciscana. El 1962 ho expressava amb aquestes paraules:

[...] cada dia és més necessari donar a conèixer als fidels, i als que no ho són però que estimen la música, obres dignes, espirituals, de l'estil més pur, obres que menen directament a Déu i preparen la vinguda de la gràcia a aquelles ànimes que per ignorància o per l'educació no coneixen la nostra religió, però que espiritualment estan amb nosaltres.³⁶

La música esdevé, tal com deia ell mateix, «una pregària molt agradable a Déu, perquè la música pura espiritualitza i eleva cap a Ell».³⁷ D'aquí, doncs, que dins del seu perfil creatiu, l'artista, el frare i l'home conformin una unitat inseparable, que ha bategat sota l'impuls dels múltiples dons amb què el Creador l'ha adornat. Els models de la seva dimensió religiosa, humana i artística han estat regits des de la seva infantesa i joventut per la fe en el misteri de Crist, pel testimoniatge del pare sant Francesc, que el menà a esdevenir deixeble, germà i fill espiritual seu, i per la descoberta i la fascinació envers l'obra i la figura de Johann Sebastian Bach, el model artístic del qual admirà i, en certa manera, també encarnà pel do d'una afinitat i

35. Louis CATTIAUX, *El missatge retrobat*, Barcelona, Claret, 2007, llibre XI, verset 8.

36. Roberto de la RIBA, «Efemérides Musical en Barcelona», p. 43-44.

37. Roberto de la RIBA, «Efemérides Musical en Barcelona», p. 43-44.

identificació naturals. Difícilment, doncs, podrà hom parlar de l'artista sense fer referència a aquesta troncalitat que vertebrava i integra la seva personalitat.

Per la nostra banda, estem convençuts que la música per a orgue del pare Robert de la Riba, a mesura que vagi sent coneguda, ocuparà cada vegada un lloc més destacat dins del repertori organístic europeu del segle XXI; tant per la grandesa del seu llenguatge formal i contrapuntístic, clàssic i modern a la vegada, com per la meravellosa qualitat lírica i expressiva del seu llenguatge compositiu.

EDICIÓ I DIFUSIÓ DE L'OBRA COMPOSITIVA

La projecció de l'obra compositiva per a orgue del pare Robert va veure el seu inici gràcies a l'edició d'algunes de les seves obres dins dels annexos musicals que la revista *Tesoro Sacro Musical* (TSM) publicava a mitjan segle XX. D'aquesta manera, va donar a conèixer *Cantilena* (TSM, núm. xxxv, 1952, p. 36-40); *Cinco piezas para órgano o armonio*. 1: *Amanecer*; 2: *Evocación*; 3: *Plegaria*; 4: *Improvisación*; 5: *Fuga* (TSM, núm. xxxvi, 1953, p. 9-24); *Pastorale* (TSM, núm. xxxv, 1952, p. 33-35), i *Preludio y fuga sobre «Tu es Petrus»* (TSM, núm. xxxviii, 1955, p. 25-31). D'altra banda, durant aquells mateixos anys centrals de segle, l'editorial Boileau va treure a la llum tres quaderns successius amb obres per a orgue del pare Robert dins la seva col·lecció «Biblioteca Orgánica»: *Improvisación, Elevación, Preludio, Memento, Evocaciones, Cantilena, Fantasía, Canción* i *Fuga a tres voces*.³⁸

El 2001, dos anys després del seu traspàs i gràcies al patrocini de la Província de Framerors Caputxins de Catalunya, l'editorial Tritó va publicar l'obra completa per a orgue del pare Robert de la Riba. Aquella primera edició es va exhaurir en pocs anys i el 2008 el mateix editor va presentar una segona edició aplegada en vuit volums per gèneres musicals:³⁹

- Vol. I: *Toccata en mi M, Preludi i fuga en mi M, Preludi i fuga en mi m, Preludi i fuga sobre «Tu es Petrus»* i *Petita fuga en sol m*.
- Vol. II: *Tema amb variacions* i *Cançó amb variacions*.
- Vol. III: *Sonata sobre els goigs de Notra Senyora de Núria*.
- Vol. IV: sardanes: *Bella companyia, Camp de Tarragona, En Pere Gallerí, Fontalba, Fontnegra* i *Vall de Carme*.
- Vol. V: temes nadalencs: *Rapsòdia nadalenca sobre nades catalanes, El desembre congelat, Glosa sobre El Noi de la Mare, Porta foc* i *Fum, fum, fum*.
- Vol. VI: fantasies i meditacions: *Fantasia en si m, Fantasia en mi M, Meditació en mi m* i *Meditació en sol M*.

38. Robert de la RIBA, *Tres piezas para Órgano o Armonio*, vol. I, Barcelona, Boileau, 1955, col·l. «Biblioteca Orgánica», núm. 66; *Tres piezas para Órgano o Armonio*, vol. II, Barcelona, Boileau, 1955, col·l. «Biblioteca Orgánica», núm. 67; *Tres piezas para Órgano o Armonio*, vol. III, Barcelona, Boileau, 1955, col·l. «Biblioteca Orgánica», núm. 68.

39. Robert de la RIBA, *Música per a orgue*, Barcelona, Tritó, 2008, 8 v. La revisió va comptar amb la col·laboració de l'organista Heinrich Walter.

- Vol. VII: miscel·lània 1: *Museta, Cantilena, Pastoral, Evocació, Adoració, Elevació, Memento, Pregària i Improvisació*.
- Vol. VIII: miscel·lània 2: *Tríptic en tres estils, Cançó de bressol i Pujant a la Verna*.

El 2006, la Sociedad Española de Musicología va treure a la llum un enregistrament de l'organista Heinrich Walther —professor de la Hochschule für Musik de Friburg, l'Evangelische Hochschule für Kirchenmusik de Heidelberg i la Katolische Hochschule für Kirchenmusik de Rothenburg— centrat en una selecció de vint-i-dues obres del repertori organístic del pare Robert, entre elles la *Rapsòdia nadalenca sobre nadales catalanes*, que donà el títol comercial al disc.⁴⁰

El mateix any en què Tritó publicava la segona edició de l'obra completa per a orgue del pare Robert apareixien, sota el segell Amalgama, les seves *Sis sardanes per a cobla*, editades en tres volums en format quartilla, amb la partitura general i les partitelles per als instruments de la cobla.⁴¹ Aquella edició tenia l'objectiu de posar a l'abast de les cobles, dels afeccionats i dels estudiosos del gènere l'aportació particular del pare Robert al repertori sardanístic del segle xx. El pare Robert escriví la versió original de les seves sardanes directament per a cobla, i amb posterioritat en féu diferents adaptacions per a veu i orquestra de cambra, cor i orquestra de cambra, orquestra de cambra, orgue, piano,⁴² veu i piano, i cor a 4 i 6 veus mixtes.

L'edició de les sis sardanes per a cobla comptà amb la col·laboració de Manuel Oltra, que dugué a terme una acurada revisió de la instrumentació el 2006, i de Jordi León, el qual féu la revisió final amb els darrers detalls relatius a la interpretació, i que ell mateix reestrenà el 2007.⁴³

Dins del catàleg de la seva obra compositiva, el repertori orquestral hi ocupa un apartat destacat.⁴⁴ Moltes de les obres que escriví en la seva versió original per a orgue, les traslladà a diversos formats de música de cambra per tal d'estrenar-les en els cicles de concerts de Pompeia, primer durant l'època de la capella (1946-1970) i, partir dels anys 1980, amb l'Orquestra de Cambra Nostra Dona de Pompeia, formació que fundà amb Josep Guinart. Aquest no fou el cas, però, de la *Simfonieta*

40. Robert de la RIBA, *Rapsòdia nadalenca: Música para órgano*, Madrid, Sociedad Española de Musicología, 2006, col·l. «El Patrimonio Musical Hispano», núm. 14 (Heinrich Walther, orgue). Enregistrament efectuat amb l'orgue de la parròquia de Santa Gemma de Barcelona, construït per l'orguener Federico Acitores.

41. Robert de la RIBA, *Sardanes*, Barcelona, Amalgama, 2008, vol. 1: *Camp de Tarragona, Vall de Carme*; vol. 2: *Fontnegra, Fontalba*; vol. 3: *En Pere Gallerí, Bella companyia*.

42. D'una d'elles, *Camp de Tarragona*, Lluís Camps en féu una edició particular, sense data, a l'entorn dels anys 1960.

43. Al capdavant de la Cobla Sant Jordi-Ciutat de Barcelona reestrenà les sardanes *Fontnegra*, el 10 de desembre de 2006 al Centre Cívic Joan Oliver de Barcelona; *Bella companyia*, el 17 de desembre de 2006 al Palau de la Música Catalana, i dirigí la interpretació de la integral de les sis sardanes amb la Cobla La Principal del Llobregat, a l'Ateneu de Vilassar de Mar, el 25 de juny de 2007.

44. Vegeu l'inventari de les seves obres completes en el *Diccionario de la música española e hispanoamericana*, vol. 9, Madrid: Sociedad General de Autores y Editores, 2001, p. 164-166.

concertant en re menor (1953), una obra molt elaborada repartida en quatre moviments i una de les més complexes que el pare Robert va compondre per a orquestra, en aquest cas, per a solistes —flauta, clarinet, violí i violoncel— i orquestra.

Algunes de les obres que configuren el seu repertori compositiu per a orquestra de cambra van ser publicades per l'editorial Tritó el 2009, amb una acurada revisió de Jordi Colomer, el qual va desitjar programar la reestrena d'aquestes obres al capdavant de la Camerart Orquestra del Maresme, dins del marc del XV Cicle de Concerts Rosa Sabater de Vilassar de Mar, l'estiu de 2006.⁴⁵

Pel que fa al repertori per a veu i piano, quatre de les seves *24 cançons catalanes per a soprano i piano* —*Dorm infantó*, *El cant dels ocells*, *Espines* i *A l'infant Jesús*—, van ser publicades per la Unión Musical Española de Madrid, entre 1965 i 1966.

Dins del seu repertori compositiu, la música religiosa hi ocupà un espai destacat. Tot i això, només va publicar la *Missa catalana* (Unión Musical Española, 1965), el motet *Dignare me laudare te* per a 3 veus mixtes a capella (TSM, 1957, p. 9-10) i una *Salve Regina* per a 3 veus i orgue (TSM, 1964, p. 23-27).

Dins del camp de la música coral, algunes de les seves obres per a cor a 4 veus mixtes van ser publicades per l'editorial Clivis de Barcelona: *L'alosa* (sense data), *A Betlem me'n vull anar* (1943), *Les roses franques* (1972) i *La ploma de perdiu* (1978).

El conjunt de la seva obra compositiva es conserva, de fa uns anys, a l'Arxiu Provincial dels Caputxins de Sarrià. Crec que seria de gran interès per al coneixement de la riquesa de la música catalana del segle xx poder disposar de l'edició impresa d'una part important de la seva obra que encara roman desatesa. Em refereixo, en primer terme, a dues produccions per a veus i orquestra, la *Rapsòdia naldalenca* (1947) per a solistes, cor i orquestra —dedicada al seu mestre Joan Lamote de Grignon i que, poc després, estrenà en versió orquestral al Palau de la Música Catalana—, i *El pessebre* per a 4 veus i orquestra, i, en segon terme, a la col·lecció de *24 cançons catalanes per a soprano i piano*, un repertori en el qual conjuga amb saviesa la cançó d'arrel tradicional amb el gènere liderístic.

Catalunya, un país massa sovint desagraït amb els seus músics —i en especial amb els que no estan vinculats amb les elits del poder i la gestió musicals, com fou el cas del pare Robert de la Riba—, va deixar passar sense pena ni glòria, el 2012, el centenari del seu naixement —tot i la iniciativa d'algunes modestes gestions en aquest sentit—,⁴⁶ i va desaprofitar, així, una magnífica ocasió per a recuperar l'obra i la figura d'un dels grans organistes i destacats compositors catalans del segle xx. Sense la figura del pare Robert de la Riba no es pot explicar ni la recuperació de l'orgue com a instrument concertístic en el marc de la Barcelona de la postguerra ni la panoràmica de la creació musical catalana en el decurs de la segona meitat del segle xx.

45. Robert de la RIBA, *Cantilena per a orquestra de corda*, Barcelona, Tritó, 2009; Robert de la RIBA, *Meditació per a orquestra de corda*, Barcelona, Tritó, 2009; Robert de la RIBA, *Museta per a orquestra de corda*, Barcelona, Tritó, 2009; Robert de la RIBA, *Simfonieta concertant en Re menor, per a flauta, violí, clarinet, violoncel i orquestra de corda*, Barcelona, Tritó, 2009.

46. Pep GORGORI, «Robert de la Riba. Mestre de capella del segle xx», *Revista Musical Catalana*, núm. 328 (2012), p. 35.